

απόψεις

Ο στραβός γιαλός

Η αναπτυξιακή τροχιά μόνη απάντηση στη συγκρουσιακή διακυβέρνηση

Επί δεκαετίες, πάγια τακτική της στήλης αυτής είναι να μην παρεμβαίνει και εκφράζει τις «Απόψεις» της σε θέματα ευρύτερα από αυτά που αφορούν στην θέσπιση, εφαρμογή και ερμηνεία της φορολογίας.

Οι ημέρες, όμως που περνούμε είναι κρίσιμες και η φορολογία συνιστά εργαλείο άσκησης πολιτικής. Συνεπώς, η προσπάθεια εξόδου από την σοβούσα κρίση θα πρέπει να επιχειρηθεί με τις πολιτικές επιλογές οι οποίες δύνανται να εξυπηρετήσουν αποτελεσματικότερα το συλλογικό κοινωνικό όραμα.

Πρέπει λοιπόν να οριστεί το συλλογικό αυτό κοινωνικό όραμα. Για να ληφθούν μέτρα για την καταπολέμηση της κρίσης, είναι αναγκαία η διερεύνηση της μορφής της κρίσης. Αντιμετωπίζει η χώρα μόνον μια οικονομική αδυναμία αποπληρωμής των υποχρεώσεών της; Ή η κρίση που βιώνουμε, ημέρα με την ημέρα εκδηλώνεται και καταλαμβάνει κάθε τομέα της κρατικά οργανωμένης κοινωνικής μας διαβίωσης; Αποτέλεσμα της οποίας είναι να αναδεικνύεται η γενικότερη παθογένεια των σχέσεων που έχουν επί δεκαετίες αναπτυχθεί σε ολόκληρο το σύστημα διακυβέρνησης. Λείπουν απλώς δημόσια χρήματα, διότι το κράτος δεν έχει αποτελεσματικούς μηχανισμούς είσπραξης φόρων και αναδιανομής του πλούτου; Ή, λείπουν τα αναγκαία για την επιβίωση της κρατικής δομής δημόσια έσοδα, διότι νοσεί το σύνολο της πολιτικής διακυβέρνησης, δηλαδή το πολιτικό σύστημα, οι θεσμοί, η εκπαίδευση, ο Τύπος, ο συνδικαλισμός, η δημόσια διοίκηση και οι λοιπές ομάδες οργανωμένων συμπερόντων, με αποτέλεσμα και οι μεταξύ τους σχέσεις να μην είναι αξιοκρατικές, αλλά σχέσεις που τελειώνουν στην πελατειακή συναλλαγή.

Αν απλώς το έλλειμμα περιοριζόταν και αφορούσε στη συλλογή δημοσίων εσόδων, τότε η ενδυνάμωση της φορολογίας και του μηχανισμού επιβολής και είσπραξης θα ήταν αρκετή για να λυθεί το πρόβλημα. Είναι, όμως, προφανές ότι η διακυβέρνηση των τελευταίων δεκαετιών και η διάδρασή της με τον κοινωνικό ιστό πα-

απόψεις

ρήγαγε έναν υπερτροφικό δημόσιο τομέα, συνεχώς αυξανόμενο δημόσιο έλλειμμα, «ατομοσυμφεροντολογική» συνδικαλιστική δράση και μη συναινετικό πολιτικό πολιτισμό.

Στην πορεία μετά την μεταπολίτευση όχι μόνο χάθηκε το ιδανικό της ενότητας της πλατωνικής πολιτείας. Όχι μόνον έπαυσε η πόλη να συνιστά το μέσο και τον χώρο για την εντελέχεια του ευδαίμονος αριστοτελικού ανθρώπου. Φοβούμαστε ότι επιπλέον έπαυσε η ελληνική πολιτεία να συνιστά τον τόπο ελεύθερης ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων της σε πλαίσιο κράτους δικαίου. Η αδυναμία του συστήματος διακυβέρνησης εμπόδισε την παραγωγικότητα και στέρησε από την μεταπολιτευτική ελληνική κοινωνία την οργανωμένη και στερεά δομημένη αναπτυξιακή τροχιά.

Αυτά και πολλά ακόμη επισημάνθηκαν από τους πλέον διαπρεπείς επιστήμονες που διαθέτει σήμερα η χώρα, σε Ημερίδα που διοργάνωσε το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) την ημέρα που σελιδοποιείτο το παρόν τεύχος*.

Όμως, μόνη η επισήμανση των αιτιών της κρίσης δεν αρκεί για την ενεργοποίηση των όσων υγιειών δυνάμεων υφίστανται στον ελληνικό κοινωνικό ιστό. Απαιτείται και η στόχευση, ο κεντρικός σχεδιασμός, το πολιτικό όραμα, η οργάνωση της διακυβέρνησης κάθε κρατικού και ευρύτερα πολιτειακού θεσμού κατά τρόπο ικανό να υπηρετήσει την ανάταση. Και όπως υποστήριξαν οι καθηγητές Ιωαννίδης και Στουρνάρας στην Ημερίδα του IOBE, ανάπτυξη και ανάταση μόνον με δημοσιονομική σταθερότητα δεν είναι δυνατή. Χρειάζονται μεταρρυθμίσεις ικανές να επανενεργοποιήσουν την ιδιωτική επιχειρηματικότητα. Ιδίως με την άρση αντικινήτρων, τη βελτίωση των μεταφορών, την απλοποίηση χωροθέτησης της επιχειρηματικής δράσης, την καλλιέργεια του τριγώνου της σύγχρονης γνώσης (παιδεία, τεχνολογία, έρευνα), τον εξωστρεφή επαναπροσδιορισμό των σχέσεων κρατικής και θεσμοθετημένης εξουσίας με τον πολίτη. Και κυρίως, απαραίτητη μοιάζει να είναι η δημιουργία περιβάλλοντος για την ανάπτυξη ουσιαστικού πολιτικού διαλόγου, μακριά και πέρα από ξεπερασμένες και καταστροφικές συγκρουσιακές κομματικού χαρακτήρα πρακτικές.

Ασπασία Κων. Μάλλιου

* Βλ. παρουσίαση της Ημερίδας του IOBE στις σελ. 721 επ. παρόντος τεύχους.